

מסורת הש"ס

א) גי'א רבא, ב) בלאס סי'מ מ"י וַשְׁבַּת דר. יבמות ה:א, ג) גי'א תמיהא דשמואל, ד) גי'ל רבא, ט) נפ"י תוס' לקמן ג. ד"ה דיקא נמי, ו) וַלְעִיל לַמָּא, ז) וַלְקָמָן גט. ושי"א, ח) גי'ל בני ט) שגמיה, י"ק, י) גי'ל תמיהא דשמואל, יא) קתא הדי' תמי' דר"ה גרדומיו דלגידס ר' נפסקי מעיקרו וקשיא. יב) לַקְבִּי'ה שִׁפְךָ רי', י"ק, ט) גל נמלא כפיה שפטיה ופיין רש"י, ט) דמופנה דלמח. י"ק, ט) גי'מיה תמלא, י"ק, יא) אלא משום דליכ' י"ק, ק) מכלאס, י"ק, ד) תכלת גילית מתכלת דבגדי הכוהה דבגוני שוורים ויזין. י"ק, ט) וַלְקָמָן מנ: ט) וַלְקָמָן מנ: ד"ה שקילת, ט) הא דלמחרינן גילית שקילת רי'. י"ק, ב) וקשר, י"ק.

הגרות הב"ח

א) תמי' בלגן משום מעלין: ב) רש"י ד"ה ששה איריס וכו' לבעיה וזה בומבם שאף צבוע תכלת נוקק לגילית: ג) ו"ה מין כף וכו' הלכ' ציצית עולה ת"ר וז' חוטין וז' קשריו הרי תרי"ג ודברבנין שני קשרים:

מוקף בש"י

התוכף. בגדי זמר ופשמים הכיפה אחת. כגון ע"י ממת פעם אחת או קשר קשר אחד אינו חיבור. דמכוי (דברים כג) זמר ופשמים יחד לא יפיה תמי' אלא מכוי רש"י מתקיים ופגת ד. תכיפה. פשיטת שמואל תמיכה חלת ממתס ותיכר מלאס בגדי זמר ובגדי ופשמים יחד אינו חיבור בפחות משתי תפיפות להכי מביי דמיון מד שיתכנס יחד יפה (יבמות ה).

דלמא דאיקטר. כלומר ממאי דלריך להקשר בכל חוליא דלמא הא דלמרי דביח) רבי חייה ה"ק אס קשר על כל חוליא וחוליא הוו גרדומין כשרין אכל צרוב ציניות לא קא מכשרי גרדומין דרוב ציניות אין נקשרים על כל חוליא וחוליא: **קשר עליון** (ג) למטה(ט) ה'לכה למשה מסמי כלומר קשר אחד ציניות מיהא דלורייתא. ולהכי נקט עליון משום ד' דלי לא עבד אלא חד קשר בכופו עבדי ליה שמקיים את הגדיל כולו: **דלורייתא**. ואפי' יכול לכוון יפה ולהתקיים בלא קשר יוס או יומים פסולה: **דלי מדרבנן למא לי למשרי סדין גילית**. דמתבי לא תלבס שעטני ומקיני ליה גדילים תעשה לך (דברים כג) פשיטא דמומר: ה) **הסוקף ספיסה**. מופר תמיכה אחת אינו מציור משום הויא תמיכה שמוצב החוטין בטלית אינו מציור ו': **מעיקרו**. היינו לאש הממוצר לטלית: **במה דברים אמורים**.

דבעינן שיעור לציית כדלמרינן לקמן (דף תס): כמה תהא משולשלת(ס) כו': **בתחלתו**. בשעת עשייה אכל בכופו כגון אס נפסק לאחר זמן: **מאי לאו שירי דאיפסקי מינייהו**. קלת מחוטיו ושאר קנת^ו גרדומין: **דאיגרדס איגרדמו**. ולגמרי נפסק ו' כד העיקר וקשיא למא דלמר נפסק החוט מעיקרו פסולה: **שירי גרדומין**. דנשאר קנת ונפסק קנת: **הא קמשמע לן**. ממתני שריים גרדומין משמע דלהוי בגרדומים שיעור קנת ח' שיהיו נקרא שירים כדי לעונבן כדפרישית לעיל(ט) והאי כל שהוא דקמני כדי ענינה: **חוט של כרך**. אומר שכורך סביב ועושה ממנו הגדיל עולה ממנין שמונה חוטין דשמונה חוטין צעין כדמפרש לקמן (מג): **תכלת**. זהו שם כל הצינית: **שכרך רוכה**. שעשה שני שלשי גדיל ושלש ענף כשרה ואע"ג דמזונה שלש גדיל ושני שליש ענף כדלמרינן לקמן: **אלא חוליא אחת**. הקפה ג' פעמים: **ונויי תכלת**. עיקר מזות צינית שלש גדיל ושני שלשי ענף: **לא יפחות משבע**. חוליות: **ששה אורים**. צדין שבעה רקיעים. ועל שם שתכלת דומה לים ויס דומה לרקיע כדלקמן (דף מג): מדמי סידורה לסידור הרקיעים כדי^ו לזכרו לטובה ו(ט) שאף כצעה א' כמו כן נוקק לציית: **כשהוא מתחיל**. לכוון מתחיל בלגן שמניח שני חוטין ארוכין לעשות מהן הגדיל ומתחיל לכוון בלגן ובאמצע כורך של תכלת וחוזר ומסיים בלגן: **מין כנף**. תחילה ואח"כ פתיל תכלת. והאיכנא דעבדינן חמשה קשרים היינו דלמרינן (סס) שקולה מזות צינית ככל המורה כולה א' הלכ' ו(ט) עבדינן שני קשרים מלמעלה ושלשה מלמטה משום מעלין בקדש ואין מורדיין. וכיון דאקדמה קרא למין כנף שמע מינה חשוב הוא הלכך אי מסיים בתכלת הוה ליה מוריד סוף הצינית מתחילתה: **דכוניה תכלתא**. כל הטלית: **ורמי ליה תכלתא**. גילית וגדילא

צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לנן ואחת של תכלת שהן שמים והשתא כשאין פוחת משצב עושה ה' קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לנן^ו קשר אחד עד שמסיים שש חוליות הרי ארצעה קשרים ואחר כך עושה חוליא שציעית של לנן כדי שיהא מסיים בלגן ואחר כך קושר אחד הרי ה' קשרים ויש מפרשים לא יפחות משצב כריכות צין כל קשר וקשר: א

התכלת פרק רביעי מנחות

קשר העציון. בקונטרס פירש שני פירושים אחד אחר הגדיל ונקרא עליון כמו (מדי דף ג).

מוכה אלא דמיהא צעין קשר ט' ול"א פירש סמוך לכנף אכל קשר שאחר הגדיל כיון שרחוק מן הטלית משום ההוא לא היו בלאים ותימה להאי

דמוכה היכי מסיק ציצמות (דף ד): למאן דלא דריש סמוכים אלא היכא ט' דמוכה דלמר ופשמים למא לי דכללאס ט' מתנא דבי רבי ישמעאל שבעין דנגדיהס זמר ופשמין וכו' והשתא קשר העליון לא שמעינן ט' ואיכ' לא היו בלאים ואינטריך שפיר לאימיוי זמר ופשמים לומר שיהא צריך לעשותם צעין שיהא צהס בלאים וי"ל דהכ' לא מסיק מקרא דלמר ופשמים אלא מגדיל ומוכה ט' דכללאס דדרשה דגדיל דרשה נכונה היא דבעינן גדיל טוב דלמר גדיל דווקא ושמא דהתם תמיהא לי נמי סוגיא דהתם אחיא כמאן דלמר גדיל דווקא ושמא דהתם תמיהא כמאן דלמר או גדיל או פתיל ופלוגתא דלמוריאי הוה בסמוך והכי נמי מימה דבפרק המואל תפילין (עירובין יז:)

שזור הוא הדין לנן:

דאיגרדום איגרדמי. פירש בקונטרס שנפסקו לגמרי וקשה דהא כל שהוא קמני ולריך לומר דללדדין קמני ולא קאי אלא אשיריו ונראה לפרש מאי לאו שיריו דלפיסקי מינייהו כלומר שיש מן החומים שנפסקו מעיקרם ואשתימר מן השלימין נמי וגרדומיו דאיגרדמו כולם והשתא לא קאי כל שהוא אלא אגרדומיו והא דלפיסקי מינייהו הו השתא כמו נפסק החוט מעיקרו דלעיל וכי האי גוונא קרי שיריו פרק קמא דסוכה (דף ג).

שירי גרדומיו בצ' שהוא. פרק מי שמת (ב"ב דף קג). הוה מצי לאתויי הך גבי הך דפריך וכל היכא דמני כל שהוא לית ליה שיעורא: **לא יפחות משבע** בנגד שבעה רקיעים. לפי ט' שתכלת דומה לים ויס דומה לרקיע ואין דלית לן תכלת לא קפדינן בזה והא נמי דלמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו כדי שיהא ניכר מתכלת ומה שאנו נוהגים חמשה קשרים פירש בקונטרס יא(ס) גבי ט' צינית שקולה כנגד כל המזות

לפי שצינית עולה ת"ר וח' חוטין וחמשה קשרים עולה יב' תרי"ג ומיהו כל צינית האמורים צפרשה חקירים יו"ד ויש לומר שיש פסוק והיה לנס לצינית וג' צינית כמזבים צפרשה ולמ"ד זו משלימתן וכן נוהג רבינו חס לעשות אותן ה' קשרים צ' בסמוך לטלית וג' סמוך לפתיל משום מעלין בקדש ולא יא' מורדיין כדלמרינן שמסיים בלגן ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא מיהו לא מאינו שום סמך כצש"ס מפורש מה' קשרים ויש לומר דהא דלמרינן

צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לנן ואחת של תכלת שהן שמים והשתא כשאין פוחת משצב עושה ה' קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לנן^ו קשר אחד עד שמסיים שש חוליות הרי ארצעה קשרים ואחר כך עושה חוליא שציעית של לנן כדי שיהא מסיים בלגן ואחר כך קושר אחד הרי ה' קשרים ויש מפרשים לא יפחות משצב כריכות צין כל קשר וקשר: א

למ.

קשר העציון. בקונטרס פירש שני פירושים אחד אחר הגדיל ונקרא עליון כמו (מדי דף ג).

מוכה אלא דמיהא צעין קשר ט' ול"א פירש סמוך לכנף אכל קשר שאחר הגדיל כיון שרחוק מן הטלית משום ההוא לא היו בלאים ותימה להאי

דמוכה היכי מסיק ציצמות (דף ד): למאן דלא דריש סמוכים אלא היכא ט' דמוכה דלמר ופשמים למא לי דכללאס ט' מתנא דבי רבי ישמעאל שבעין דנגדיהס זמר ופשמין וכו' והשתא קשר העליון לא שמעינן ט' ואיכ' לא היו בלאים ואינטריך שפיר לאימיוי זמר ופשמים לומר שיהא צריך לעשותם צעין שיהא צהס בלאים וי"ל דהכ' לא מסיק מקרא דלמר ופשמים אלא מגדיל ומוכה ט' דכללאס דדרשה דגדיל דרשה נכונה היא דבעינן גדיל טוב דלמר גדיל דווקא ושמא דהתם תמיהא לי נמי סוגיא דהתם אחיא כמאן דלמר גדיל דווקא ושמא דהתם תמיהא כמאן דלמר או גדיל או פתיל ופלוגתא דלמוריאי הוה בסמוך והכי נמי מימה דבפרק המואל תפילין (עירובין יז:)

דאיגרדום איגרדמי. פירש בקונטרס שנפסקו לגמרי וקשה דהא כל שהוא קמני ולריך לומר דללדדין קמני ולא קאי אלא אשיריו ונראה לפרש מאי לאו שיריו דלפיסקי מינייהו כלומר שיש מן החומים שנפסקו מעיקרם ואשתימר מן השלימין נמי וגרדומיו דאיגרדמו כולם והשתא לא קאי כל שהוא אלא אגרדומיו והא דלפיסקי מינייהו הו השתא כמו נפסק החוט מעיקרו דלעיל וכי האי גוונא קרי שיריו פרק קמא דסוכה (דף ג).

שירי גרדומיו בצ' שהוא. פרק מי שמת (ב"ב דף קג). הוה מצי לאתויי הך גבי הך דפריך וכל היכא דמני כל שהוא לית ליה שיעורא: **לא יפחות משבע** בנגד שבעה רקיעים. לפי ט' שתכלת דומה לים ויס דומה לרקיע ואין דלית לן תכלת לא קפדינן בזה והא נמי דלמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו כדי שיהא ניכר מתכלת ומה שאנו נוהגים חמשה קשרים פירש בקונטרס יא(ס) גבי ט' צינית שקולה כנגד כל המזות

לפי שצינית עולה ת"ר וח' חוטין וחמשה קשרים עולה יב' תרי"ג ומיהו כל צינית האמורים צפרשה חקירים יו"ד ויש לומר שיש פסוק והיה לנס לצינית וג' צינית כמזבים צפרשה ולמ"ד זו משלימתן וכן נוהג רבינו חס לעשות אותן ה' קשרים צ' בסמוך לטלית וג' סמוך לפתיל משום מעלין בקדש ולא יא' מורדיין כדלמרינן שמסיים בלגן ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא מיהו לא מאינו שום סמך כצש"ס מפורש מה' קשרים ויש לומר דהא דלמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לנן ואחת של תכלת שהן שמים והשתא כשאין פוחת משצב עושה ה' קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לנן^ו קשר אחד עד שמסיים שש חוליות הרי ארצעה קשרים ואחר כך עושה חוליא שציעית של לנן כדי שיהא מסיים בלגן ואחר כך קושר אחד הרי ה' קשרים ויש מפרשים לא יפחות משצב כריכות צין כל קשר וקשר: א

עין משפט

גר מצוה

א ומוי' סי' מהל' בלאס בלאס ד:
ב ומוי' שם בלאס ד' מוש"ע י"ד סי' ש' שפ"ג:
ג ומוי' פ"א תמלות ציית בלאס יח' סמך עשין א':
טושי"ע אי"ח סי' יב שפ"ג א':
ב דה ומוי' שם בלאס ז' ועיין בהשגות וביב"מ:
טושי"ע שם סי' יא שפ"ג ד':
י ומוי' שם בלאס ט' טושי"ע שם בה"מ:
יא ומוי' שם טושי"ע שם:
יב ומוי' שם בלאס ו':

שיטה מקובצת

א) ש"מ קשר עליון דאורייתא לפום דרשנא שבע מדאצטרך מסוכין למשרי סדין בציצית וקשר מסיק דיבמות א) לא שרי סדין בציצית דקאמר תלמודא את למא לי סמוכין מתנא דבי ר' ישמעאל נפקא דאמר ר' ישמעאל כל מקום שנאמר בפרים כו ואמר רחמנא עבדי תכלת וחבלת עמרא הווא ומאי קאמר לעולם אימא לך דאין לאו סמוכים הוי אצטריג אין ציצית דוחה בלאים והא דאמר רחמנא עבדי תכלת אין בלא (דמיה) (קשריה) ע"י תכיפה אחת דאינו חיבור להכי איצטרך סמוכין למימר דבעינן קשר אצטריג שריא רחמנא ותיין הדין יוסף קלצין איש ירושלים דהכי פריך חתא לתנא דבי רבי ישמעאל כדפי' שם ברוס מיהו קשה למורי הברי' ש' יאוי פריך הכא למאי איצטרך מסוכין הא רבא עצמו אמר לקמן דלמרי למימר צמר ופשמין פוטרים בין במינן בין שלא במינן ותיין ה"ם המדקדק בפי' הקושיא ימצא תכל' ב' סבות דה"ק ש"מ קשר העליון תכלת למשה מסמי מדאצטרך למשרי סדין בציצית אינו י"א מדאצטרך מסוכין אלא מדאצטרך בכמה מקומות ברייתות לומר דציצית דוחה בלאים כההיא סדין בציצית ב"ה מחייבין ואי קשר העליון לאו דאורייתא פשיטא וסדין חיוב דתכיפה אחת אינו חיבור ונשיטה זו אשתכחא ויש בבא מציעי ש"מ הילך חיוב דאי ס"ד הילך פסור למח אצטרך למפטר הקצעות משבועה על קצעות הילך הווא וזין דרעה לומר למח לי קרא דהא ליכא קרא למפטר קרקעות משבועה אלא וי"ל למח לי מתני דאמר אין נשבעין על הקרקעות ופסור דשבועות קרקעות ובגמין מכפל אבל בקרקעות גופיה ליכא קרא לפסור. תיוב' ג) אבל בסופו: א) דלמטה דאורייתא תכלת: ד) משום דמאן דלא עבדי: ט) (מה"ד דהא) התוכף תכיפה אחת תופר: ו) חיבור דאי קשר עליון היינו הך דמכוי לטלית מדרבנן למח לי למישרי סדין בציצית דאי משום ההיא תחיבה דתחוב חוטין סדין לאו תכיפה היא דתוכף תכיפה אחת אינה חיבור ואי משום קשר התחתון לאו תכיפה היא דמרוחק מן הטלית: ז) נפסק עד העיקר: א) קצת שיהיה: ט) צבעה כך לכך נוקק: י) כולה דמנין ציצית בגיטטורא ת"ר ושמונה חוטין וחמשה קשרים דהיינו תרי"ג כנגד

^[1] גראה דל"ל דלמר שם דקסומין אלא למשרי סדין גילית דקדמא תלמודא וכו'. (ב) חולי' גי'ל יתאל הכל מנואר דהא דקדמא ש"מ. (ג) וגי' בלח"ש בלכות גילית פסוקי' ס"י טו.